

Οσιακός βίος του Προφήτη Μωυσή και Θεόπτη

/ [Βίοι Αγίων](#)

Στις 4 Σεπτεμβρίου η εκκλησία μας τιμά τη μνήμη του Προφήτη Μωυσή και Θεόπτη.

Ο Προφήτης και Θεόπτης Μωυσής, υπολογίζεται ότι γεννήθηκε στην Αίγυπτο το 1569 π.χ. Ο πατέρας του ήταν Εβραίος, ονομαζόταν Άβραμ (ή Αμράμ) και καταγόταν από τη φυλή του Λευί και η μητέρα του Ιωχαβέδ. Όταν ο Φαραώ διέταξε να σφάξουν τα νήπια των Εβραίων η μητέρα του τον έβαλε σ' ένα κιβώτιο και τον άφησε στις όχθες του Νείλου εγκαταλείποντας το στην θεία πρόνοια. Το βρέφος το βρήκε η κόρη του Φαραώ Θέρμουθιν (ή Μέρις ή Μέρρινα), η οποία το υιοθέτησε και του έδωσε το όνομα Μωυσής, που σημαίνει «σεσωσμένος από τα ύδατα». Ανατράφηκε ως γνήσιος υιός της πριγκίπισσας και έμαθε όλη την σοφία και την γνώσι των Αιγυπτίων, χωρίς εν τούτοις να αποξενωθεί από την πίστη των πατέρων του και την αγάπη προς το έθνος του.

Όταν ήταν σαράντα χρονών σκότωσε κάποιον Αιγύπτιο, που είχε επιτεθεί εναντίον ενός Ισραηλίτη και για να σωθεί κατέφυγε στη γη Μαδιάμ, όπου έγινε βοσκός. Εκεί παντρεύτηκε την Σαπφώρα, θυγατέρα του Ιοθόρ, και απέκτησε δύο γιους, τον

Γηρσάμ, που σημαίνει «είμαι πάροικος σε ξένη γη», και τον Ελιέζερ, που σημαίνει «ο Θεός βοηθός». Κατά την πολυχρόνιο εξορία του μακριά από τον λαό του ο Μωυσής, ενώ έβοσκε τα πρόβατα του πεθερού του στην ησυχία των βουνών και της ερήμου, καταρτιζόταν στην αποστολή για την οποία τον προόριζε ο Θεός, να ποιμάνει το λογικό Του ποίμνιο. Συγχρόνως καθάριζε την καρδιά και τον νου του με την προσευχή και την συνεχή αδολεσχία του Θεού.

Μια ημέρα, ύστερα από σαράντα χρόνια ξενιτιάς στην Μαδιάμ, όπως έβοσκε τα πρόβατα στο όρος Χωρήβ, του φανερώθηκε ο Θεός υπό μορφήν πυρός, εξερχόμενου μέσα από μία βάτο, η οποία φλεγόταν αλλά δεν καιγόταν. Με την θεοφάνεια αυτή, η οποία προεικόνιζε το μέγα μυστήριο του παρθενικού τοκετού και της εν σαρκί ελεύσεως του Σωτήρος, ο Θεός κάλεσε τον Μωυσή να επιστρέψει στην Αίγυπτο, για να ελευθέρωση τον λαό του από την πικρή δουλεία και να τον επαναφέρει στην γη των πατέρων του. Επειδή αυτός ήταν βραδύγλωσσος και δίσταζε να αναλάβει το έργο, του έδωσε ως βοηθό και διερμηνέα τον αδελφό του Ααρών (βλέπε εδώ). Παρουσιάσθηκαν λοιπόν μαζί στον Φαραώ και του ζήτησαν να επιτρέψει στους Ισραηλίτες να λατρεύσουν τον θεό τους στην έρημο. Κατά θεία παραχώρηση η υπερήφανη καρδιά του Φαραώ σκληρύνθηκε και δεν τους άφηνε να φύγουν. Τους κράτησε να εργάζονται ως δούλοι στις μεγάλες οικοδομικές εργασίες, πού είχε επιχειρήσει η ματαιοδοξία του.

Τότε ο Κύριος διά μέσου του Μωυσή κτύπησε την Αίγυπτο με δέκα φοβερές πληγές. Ταπεινωμένος από την δύναμη του θεού του Ισραήλ ο Φαραώ εξαναγκάστηκε να τους αφήσει να φύγουν. Μαζί τους πήραν τα οστά του Ιωσήφ και πολλά χρυσά και αργυρά σκεύη, που τους έδωσαν οι Αιγύπτιοι. Στην πορεία τους ο θεός τους οδηγούσε την μεν ημέρα με στύλο νεφέλης την δε νύκτα με στύλο πυρός. Μετά την αναχώρηση τους ο Φαραώ άλλαξε πάλι γνώμη και στράφηκε με όλα του τα άρματα προς καταδίωξη τους. Το αιγυπτιακό ιππικό βρήκε τους Ισραηλίτες στρατοπεδευμένους στην ακτή της Ερυθράς θαλάσσης. Ο Μωυσής κατ' εντολή του θεού χτύπησε τα νερά της με το ραβδί του και τα διαχώρισε στα δύο. Έτσι, οι Ισραηλίτες διέβησαν «διά ξηράς εν μέσω της θαλάσσης». Όταν εξήλθαν όλοι στην στεριά, σήκωσε το ραβδί του πάνω από τα ύδατα και τα επανέφερε στην φυσική τους θέση, καταποντίζοντας όλα τα άρματα του Φαραώ που τους ακολουθούσαν.

Αμέσως μετά την θαυμαστή σωτηρία τους ο Μωυσής συνέθεσε την ευχαριστήριο προς τον θεό ωδή, «ᾠσωμεν τῷ Κυρίῳ, ἐνδόξως γὰρ δεδόξασται· ἵππον καὶ ἀναβάτην ἔρριπεν εἰς θάλασσαν, βοηθὸς καὶ σκεπαστῆς ἐγένετό μοι εἰς σωτηρίαν· οὗτός μου Θεός, καὶ δοξάσω αὐτόν, Θεὸς τοῦ πατρός μου, καὶ ὑψώσω αὐτόν» (Ἐξ. 15, 1-2), που έψαλε όλος ο λαός στην παραλία με τύμπανα, χωρισμένος σε δύο χορούς, ένα των ανδρών με επί κεφαλής τον Μωυσή και ένα των γυναικών με επί

κεφαλής την αδελφή του Μαριάμ.

Στην έρημο από την Ερυθρά θάλασσα ως το Σινά, παρά τους συνεχείς γογγυσμούς τους, ο Θεός με έκτακτες θαυματουργίες τους έδειχνε την παρουσία του και την στοργική του προστασία μέσω του δούλου του Μωυσέως. Στην Μερρά γλύκανε τα πικρά νερά, για να ανακούφιση την δίψα τους. Στην έρημο Σίν χάρις στην προσευχή του Μωυσέως έστειλε το μάννα, που ποίκιλλε στην γεύση ανάλογα με την επιθυμία του καθενός. Τέλος, στην βραχώδη Ραφιδείν, κοντά στο Σινά, όταν ο γογγυστής λαός εξ αιτίας της δίψας παρά λίγο θα λιθοβολούσε τον Μωυσή, ο Θεός του έδωσε εντολή να κτυπήσει με το ραβδί του ένα βράχο, από όπου ανέβλυσε άφθονο νερό. Εκεί τους επετέθησαν και οι αλλόφυλοι Αμαληκίτες, τους οποίους κατατρόπωσε ο Ιησούς του Ναυή (βλέπε 1 Σεπτεμβρίου).

Στην αρχή του τρίτου μηνός από την έξοδο τους, έφθασαν και στρατοπέδευσαν στο Σινά. Ο Κύριος κάλεσε τον Μωυσή να ανέβει μόνος στην κορυφή του όρους. Εκεί του αποκαλύφθηκε υπό μορφή πυρός μέσα σε γνοφώδη νεφέλη με βροντές, αστραπές και ήχο σαλπίγγων. Όλο το όρος καπνιζόταν. Ο Μωυσής μιλούσε στον Θεό με πολλή οικειότητα, όπως ομιλεί κάποιος προς τον φίλο του. Ο Θεός του απαντούσε με βροντές. Κατά την φοβερή αυτή αποκάλυψη της δόξης του ο Κύριος του παρέδωσε τις εντολές του Νόμου γραμμένες σε δύο πέτρινες πλάκες. Κατά τις σαράντα ήμερες και νύκτες που παρέμεινε επάνω στο όρος, διδάχθηκε από τον Θεό ό, τι ήταν αναγκαίο, για να αποκτήσει ο λαός την θεογνωσία. Στο διάστημα αυτό έλαβε και τις ακριβείς διατάξεις για την κατασκευή του επιγείου θυσιαστηρίου και την οργάνωση της λατρείας, την οποία έπρεπε να προσφέρει ο περιούσιος λαός στον Δημιουργό του σύμπαντος.

Ενώ ο Μωυσής κατέβαινε κρατώντας τις πλάκες του Δεκάλογου, άκουσε τις φωνές των μεθυσμένων Ισραηλιτών και είδε τους χορούς τους γύρω από το χρυσό μοσχάρι, που κατά την απουσία του είχαν κατασκευάσει. Πλήρης θυμού πέταξε από τα χέρια του τις πλάκες και τις συνέτριψε στους πρόποδες του βουνού. Ο Θεός αγανακτισμένος για την ειδωλομανία του σκληροτράχηλου λαού θα τον εξολόθρευε, αν δεν μεσολαβούσε ο Μωυσής με την θερμή του ικεσία: «καὶ νῦν εἰ μὲν ἀφεῖς αὐτοῖς τὴν ἁμαρτίαν αὐτῶν, ἄφες· εἰ δὲ μή, ἐξάλειψόν με ἐκ τῆς βίβλου σου, ἥς ἔγραψας.» (Έξ. 32, 32).

Ο προφήτης ανέβηκε πάλι στο όρος και έγραψε, ο ίδιος αυτήν την φορά, σε δύο νέες πλάκες τις δέκα εντολές καθ' υπαγόρευση του θεού. Εισερχόμενος στην νεφέλη έγινε μέτοχος της θεϊκής δόξης. Έτσι, όταν επέστρεψε στο στρατόπεδο, το θείο φώς, λαμπρότερο από κάθε αισθητό φώς, είχε διαπεράσει τόσο βαθιά την καρδιά του, ώστε εκχυνόταν σε όλο του το σώμα. Το πρόσωπο του ακτινοβολούσε από υπερφυσική λάμψη. Αμήνητοι οι Ισραηλίτες στα μυστήρια του θεού δεν

μπορούσαν να τον ατενίσουν, και ο προφήτης κάλυψε το πρόσωπο του με κάλυμμα, που αφαιρούσε μόνον όταν εισερχόταν στην σκηνή του μαρτυρίου, για να μιλήσει με τον Θεό.

Αφού έμειναν ένα χρόνο στο Σινά, στην αρχή του δευτέρου έτους ο Μωυσής αρίθμησε τον λαό και συνέχισαν την πορεία στην έρημο, ώσπου έφθασαν στην έρημο Κάδης, στα σύνορα της γης της Επαγγελίας. Ο λαός, επηρεασμένος από τους κατασκόπους που έστειλε ο Μωυσής στην Χαναάν, αποθαρρύνθηκε για την κατάληψη της χώρας, στασίασε εναντίον του και ζήτησε νέους αρχηγούς για να επιστρέψει στην Αίγυπτο. Ο θεός ήταν έτοιμος για μία ακόμη φορά να τους αφανίσει τελείως, αλλά ο Μωυσής με την θερμή του προσευχή άλλαξε την θεία βουλή και καταδικάσθηκαν σε τριάντα οκτώ χρόνια περιπλάνηση, αφ' ενός μεν για να παιδαγωγηθούν, αφ' έτερου δε για να πεθάνουν στην έρημο και να μην εισέλθουν στην γη της Επαγγελίας όλοι οι γογγυσταί ηλικίας είκοσι ετών και άνω.

Κατά την μακροχρόνια αυτή περιπλάνηση έξω από την γη Χαναάν, ο Μωυσής με θαυμαστή πραότητα και σύνεση αντιμετώπιζε τις συνεχείς μεμψιμοιρίες, τις αντιζηλίες και τις ανταρσίες του δυσκυβέρνητου λαού.

Στην αρχή του τεσσαρακοστού από τη έξοδο τους έτους έφθασαν πάλι στην έρημο Κάδης. Οι επιλήσμονες «υιοί του Ισραήλ» δυσφόρησαν και πάλι από την έλλειψη νερού και ξέσπασαν σε νέους γογγυσμούς κατά του ηγέτη τους. Ο θεός είπε στον Μωυσή να τους δώσει νερό από τον βράχο, αλλά αυτός, κυριευμένος από αθυμία για την νέα τους απείθεια, δίστασε προς στιγμήν και τους είπε: «ἀκούσατέ μου, οἱ ἀπειθεῖς· μὴ ἐκ τῆς πέτρας ταύτης ἐξάξομεν ὑμῖν ὕδωρ;» (Ἀρ. 20, 10). Το νερό ανέβλυσε άφθονο από τον βράχο, όταν τον κτύπησε με το ραβδί του ο Μωυσής· ο ίδιος όμως εξ' αιτίας της «αντιλογίας» του τιμωρήθηκε από τον θεό να μην εισέλθει στην γη της Επαγγελίας.

Ύστερα από πολλούς αγώνες πού διεξήγαγε με την βοήθεια του Ιησού του Ναυή εναντίον των Αμορραίων, των Μαδιανιτών και των Μωαβιτών, κατέλαβε την χώρα ανατολικά του Ιορδανού, απέναντι από την Χαναάν.

Εκεί, στις στέπες της Μωάβ, υπενθύμισε στον λαό τις ευεργεσίες του θεού και τις αποκαλύψεις κατά την τεσσαρακονταετή πορεία τους στην έρημο, τους τόνισε τις υποχρεώσεις τους έναντι της Διαθήκης του Κυρίου και τους έδωσε τις τελευταίες οδηγίες. Έπειτα έχρισε ως διάδοχο του τον Ιησού του Ναυή, έψαλε προς τον θεό την ωδή, «Πρόσεχε οὐρανέ, καὶ λαλήσω, καὶ ἀκουέτω ἡ γῆ ῥήματα ἐκ στόματός μου....» (Δευτ. 32, 1-43) και ευλόγησε για τελευταία φορά τις δώδεκα φυλές. Πέθανε σε ηλικία εκατόν είκοσι ετών στην κορυφή Φασγά του όρους Ναβαύ (ή Νεβώ), όπου είχε ανεβεί για να του δείξη ο Κύριος την επηγγελμένη γη. Εκεί

ετάφη, χωρίς ποτέ να μάθη κανείς τον ακριβή τόπο της ταφής του.

Να σημειώσουμε τέλος, ότι στους χρόνους του Μεγάλου Κωνσταντίνου εφέρθη η θαυματουργός ράβδος του προφήτη Μωυσή στην Κωνσταντινούπολη, και βγήκε ο αυτοκράτωρ πεζός και την προϋπάντησε. Έκτισε δε Ναό της Θεοτόκου και έβαλε τη ράβδο μέσα σ' αυτόν. Έπειτα την μετέφερε στο παλάτι, όπως γράφει ο Γεώργιος ο Κωδινός.

Άπολυτίκιον

Ήχος γ'. Θείας πίστεως.

Γνόφον ἄυλον, τεθεαμένος, νόμον ἔνθεον, πλαξὶν ἐδέξω, ὡς θεάμων μυστηρίων τοῦ Πνεύματος καὶ καταπλήξας τὴν Αἴγυπτον θαύμασι, δημαγωγὸς Ἰσραὴλ ἐχρημάτισας. Μωυσῆ ἔνδοξε, Χριστὸν τὸν Θεὸν ἰκέτευε, δωρήσασθαι ἡμῖν τὸ μέγα ἔλεος.